

การใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน

THE USE OF VERBAL IRONY LANGUAGE ON THE BASEMENT KARAOKE FACEBOOK PAGE

ชนิดา แสงกล้า¹, วชิรรัตน์ นรินทร์เตชาภัทร์²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Chanida Sangla¹, Wachirarat Nirantachapat²

Buriram Primary Educational Service Area Office 2, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Chanidarunchida@gmail.com

(Received : July 26, 2024 ; Edit : August 8, 2024 ; accepted : August 10, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. วิเคราะห์ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน 2. วิเคราะห์หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ในช่วง เดือนมกราคม 2565-เดือนมิถุนายน 2566

ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 โดยแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) กล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กันพบ 79 ข้อความ 2) กล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมพบ 21 ข้อความ 3) กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลพบ 67 ข้อความ 4) กล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก พบ 129 ข้อความ และ 5) ถ้อยคำที่เป็นได้ทั้ง 2 ลักษณะ คือเป็นถ้อยคำลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลและกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก พบ 8 ข้อความ และมีข้อความบางส่วนไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้พบ 223 ข้อความ ซึ่งลักษณะที่พบมากที่สุดคือการกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน พบว่า การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ โดยแบ่งเป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) แบบการประชดประชันพบ 254 ข้อความ 2) แบบการสร้างอารมณ์ขันพบ 159 ข้อความ 3) แบบการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจพบ 88 ข้อความ และ 4) ถ้อยคำที่ปรากฏว่าเป็นได้ทั้ง 2 หน้าที่ พบ 26 ข้อความ โดยหน้าที่ที่พบมากที่สุดคือ ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันบนเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน เป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่สำคัญ ซึ่งทำให้ผู้ดูแลเพจประสบความสำเร็จในการสื่อสารบนสื่อสังคมในปัจจุบัน สามารถประชดประชัน เสียดสีเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้ามในเรื่องราวต่างๆ แต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันในสังคมไปพร้อมกับการสร้างอารมณ์ขัน โดยการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวทำให้ฝ่ายตรงข้ามตอบโต้กลับได้ยากมาก การศึกษาการใช้ภาษานัยผกผันนี้จึงสามารถนำไปปรับใช้ในหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาษาและใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ผ่านกลวิธีการใช้ภาษานัยผกผันได้

คำสำคัญ: ภาษานัยผกผัน, เฟซบุ๊ก, เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน

Abstracts

This research aimed to study the following objectives: 1) To analyze the characteristics of verbal irony in the language used on the Basement Karaoke Facebook page. 2) To analyze the functions of verbal irony in the language used on the Basement Karaoke Facebook page. Data was collected from the Basement Karaoke Facebook page during the period from January 2022 to June 2023.

The findings revealed a total of 527 instances of verbal irony, categorized into 5 types: contradictory statements (79 instances), inappropriate language usage (21 instances), statements that are impossible or unreasonable (67 instances), exaggerated statements (129 instances), and statements that are both impossible or unreasonable and exaggerated (8 instances). In addition, there were 223 instances that did not fit the criteria used by the researcher. The most frequently observed characteristic was exaggerated statements.

The analysis of the functions of verbal irony found that the 527 instances were categorized into four functions: 1) Sarcasm (254 instances), 2) Humor (159 instances), 3) Stress relief or venting frustration (88 instances), and 4) Statements that served both sarcasm and humor (26 instances). The most frequently observed function was sarcasm.

The use of verbal irony on the Basement Karaoke Facebook page is a significant linguistic strategy that has enabled page administrators to achieve successful communication on contemporary social media. This approach allows them to mock or satirize their targets or opponents on various social issues while simultaneously creating humor. Such criticism makes it difficult for opponents to respond. This study of the implied language strategy can be applied to the Thai language curriculum of to enable students to analyze language and use language to communicate and convey stories, feelings, and thoughts through the implied language strategy.

Keywords: verbal irony, Facebook, Basement Karaoke page

บทนำ

การใช้ภาษาด้วยกลวิธีทางวาทศิลป์อย่างหลากหลายในสังคมปัจจุบัน รวมถึงในสื่อสังคมรูปแบบต่างๆ ผู้คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาแสดงความเป็นตัวตนของตนเอง เพื่อแบ่งปันข้อมูลกับบุคคลอื่นๆ ผู้ใช้ภาษาใช้วาทกรรมโดยมีกลวิธีทางวาทศิลป์ เพื่อสื่อความหมาย บอกเล่าเรื่องราว แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้อย่างชาญฉลาดได้หลายวิธี เช่น การกล่าวเสียดสี ประชดประชัน สร้างอารมณ์ขัน เป็นต้น ถ้อยคำอีกกลวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกทางภาษาที่สามารถทำให้คนในกลุ่มบางคนรับรู้และเข้าใจในเรื่องราวเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดอารมณ์ขันก็ได้และอีกบางคนที่ถูกประชดประชันรู้สึกไม่พอใจก็ได้ ทั้งที่ผู้ใช้ภาษาต้องการโจมตีฝ่ายตรงข้ามในกลุ่มเดียวกันนั้น แต่กลับไม่ได้ใช้ภาษาที่แสดงความก้าวร้าวหรือหยาบคายแต่อย่างใด การใช้ภาษาลักษณะนี้เป็นกลวิธีทางวาทศิลป์ เรียกว่า “ถ้อยคำนัยผกผัน” ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ภาษาในลักษณะที่ความหมายตามรูปตรงข้ามกับความหมายที่ต้องการสื่อ โดยณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, น. 117) กล่าวว่า ถ้อยคำนัยผกผันนี้ เป็นกลวิธีที่น่าสนใจช่วยให้ผู้ใช้ภาษาบรรลุวัตถุประสงค์หลายประการพร้อมกัน กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำชนิดนี้ เพื่อประชดประชันฝ่ายตรงข้าม พร้อมกันนั้นยังสร้างอารมณ์ขัน และเสียงหัวเราะในกลุ่มสังคมเดียวกันหากบริภาตรงๆ นั้นคงทำไม่ได้ ผู้ใช้ภาษาต้องมีกระบวนการคิด เพื่อนำเสนอวาทกรรมอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผันจึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ที่เรียนจบในระดับสูงหรือมีอำนาจแสดงออกได้ฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอำนาจน้อยกว่าหรือเป็นเพียงบุคคลธรรมดาแต่มีความฉลาดทางความคิดซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภาพสะท้อนก็สามารถแสดงออกทางภาษาได้เช่นกัน

ในปัจจุบันเฟซบุ๊ก เพจได้สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เช่น มีการนำเสนอข้อความความเป็นตัวอักษร รูปภาพประกอบตัวอักษรบอกเล่าเรื่องราว คลิปวิดีโอ เป็นต้น ซึ่งผู้ดูแลเพจไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นคนที่มีความรู้ เป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีศิลปะในการแสดงความคิดโดยใช้กลวิธีการนำเสนอภาษา และสร้างความนิยมให้กลุ่มคนที่สนใจในเรื่องเดียวกันมาติดตามโดยบัญชีเฟซบุ๊กก็ได้ โดยเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะขึ้นไต้หวัน มีการใช้เนื้อเพลงเป็นท่อนสั้นๆ ในลักษณะของคาราโอเกะประกอบรูปภาพ และใช้ถ้อยคำนัยผกผันล้อเลียน เสียดสี สร้างอารมณ์ขัน เพื่อนำเสนอเนื้อหาให้เข้ากับประเด็นสังคมที่เป็นกระแสในขณะนั้น ซึ่งมีผู้ติดตามสูงถึง 2,521,228 บัญชี ดังนั้นในบทความนี้ขอรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊กว่ามีลักษณะอย่างไร มีการใช้ภาษาบนสื่อเฟซบุ๊กโดยแบ่งตามหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันอย่างไรบ้าง และช่วงเวลาของสังคมในยุคนั้น ปรากฏถ้อยคำนัยผกผันที่นำเสนอจากผู้ดูแลเพจว่าใช้ภาษาในเนื้อหาประเด็นใดเป็นส่วนใหญ่ จากลักษณะและหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้ดูแลเพจต้องการสื่อ

จากสื่อเฟซบุ๊กดังได้กล่าวไว้ข้างต้น มีการนำเสนอภาษาอย่างหลากหลาย หากผู้รับสารไม่สามารถเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อ อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากความเข้าใจของผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ตรงกัน โดยนักเรียนในปัจจุบันมีการคิดวิเคราะห์และตีความจากการสื่อสารไม่ถูกต้อง จากการไม่เข้าใจความหมายของคำ ไม่เข้าใจความหมายของบริบทในข้อความที่สื่อ จึงเกิดปัญหา เช่น การนำข้อความไปเผยแพร่ต่อและเกิดความขัดแย้งกันได้ ดังนั้นการศึกษากลวิธีการใช้นาณัยผกผัน จึงเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนสามารถตีความได้ถูกต้อง สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ ซึ่งนับเป็นการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิดผ่านกลวิธีการใช้นาณัยผกผันได้ เพื่อให้เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน หมายถึง ความหมายตามรูปและความหมายที่ต้องการสื่อแตกต่างกัน โดยความหมายตามรูปจะมีลักษณะเป็นความหมายด้านบวก ในขณะที่ความหมายที่ต้องการสื่อจะแสดงออกมาในด้านลบ มี 4 ลักษณะ ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และการกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น. 118-119)

การใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวไว้ข้างต้นพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยมีลักษณะ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. วางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน 2. ใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม 3. กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล 4. การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก 5. เป็นถ้อยคำนัยผกผันได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก ผู้วิจัยพบว่าผู้ดูแลเพจกล่าวข้อความแต่ละลักษณะดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน	จำนวนข้อความ	ร้อยละ
การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน	79	14.99
การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม	21	3.98
การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล	67	12.71
การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก	129	24.48
เป็นถ้อยคำนัยผกผันได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และ กล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก	8	1.52
ไม่ปรากฏลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน	223	42.31
รวม	527	100

จากตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน พบว่าถ้อยคำนัยผกผันที่ไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 118-119) มีจำนวนมากที่สุด คือ 223 ถ้อยคำ ลำดับที่ 2 ได้แก่ การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก ลำดับที่ 3 ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ลำดับที่ 4 ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ลำดับที่ 5 ได้แก่ การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม และลำดับที่ 6 ได้แก่ เป็นถ้อยคำนัยผกผันทั้ง 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะที่พบ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ถ้อยคำลักษณะนี้ใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันต่อกันทันทีในข้อความ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 79 ถ้อยคำ พบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวสังคม ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 13 ประเภทและไม่พบในข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 3 ประเภท ข่าวที่ไม่พบลักษณะดังกล่าวทั้ง 3 ประเภทมีข้อความจำนวนมากน้อยมากเมื่อเทียบกับข่าวอื่นๆ ส่วนประเภทข่าวที่แบ่งทั้ง 16 ประเภท

ไม่มีผลในการใช้ถ้อยคำลักษณะนี้ เพราะขึ้นอยู่กับภาพประกอบและความรู้สึก อารมณ์เกี่ยวกับข่าวที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อ ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์และเป็นเรื่องที่กลุ่มคนให้ความสนใจเป็นจำนวนมากมานำเสนอ และผู้ที่จะสามารถตีความตามความหมายของผู้ใช้ภาษาได้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เดิมในข่าวนั้นๆ มาก่อน ไม่เช่นนั้นอาจทำให้วิเคราะห์ถ้อยคำพลาดเพราะตีความหมายของผู้สื่อผิดไป การใช้ถ้อยคำลักษณะวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ผู้ใช้ภาษาแสดงอารมณ์ความรู้สึกในเชิงประชดประชัน เสียดีและต้องการโจมตีผู้ที่กล่าวถึง เช่น ลางานแต่มาทำงาน เพื่อเสียดสีคนบางกลุ่มที่ไม่ได้ลางานแต่ไม่เคยอยู่ทำงาน ทั้งนี้ต้องดูภาพประกอบจึงจะทราบได้ว่าต้องการกล่าวถึงผู้ใด หรือข้อความว่า ไม่ได้อยากถามแต่แค่อยากรู้ ข้อความเหล่านี้มีความหมายขัดแย้งกันวางไว้คู่กันแบบนี้ เป็นต้น โดยถ้อยคำในข่าวที่พบ มีการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันกล่าวต่อกันทันทีดังตัวอย่าง ผู้ฟังทราบได้ว่าคำกล่าวก่อนหน้านั้นสื่อความหมายตรงกันข้าม

2. การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้ฟังหรือผู้ที่ต้องการกล่าวถึง จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนายผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 21 ข้อความ จะพบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนายผกผัน รวมทั้งหมด 9 ประเภทและไม่พบใน ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดิจิทัล รวม 7 ประเภท การแบ่งประเภทเนื้อหาข่าวไม่มีผลกับการใช้ถ้อยคำของผู้ใช้ภาษาเช่นกัน ขึ้นอยู่ตามข่าวว่ามีความเกี่ยวข้องกับใคร เพราะการกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมมักเกี่ยวข้องกับสถานภาพของบุคคล ซึ่งระดับภาษากับสถานภาพที่แตกต่างจะพบกับการเสียดสีพระสงฆ์ นักการเมือง และข่าวอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความตั้งใจอย่างแรงกล้า ดังนั้นถ้อยคำ นายผกผันลักษณะนี้จึงพบน้อยมาก ส่วนใหญ่จะพบข้อความที่กล่าวเพื่อประชดประชันโดยเป็นข้อความเดียวกันแต่ใช้หลายข่าวคือข้อความว่า “ยุทธศาสตร์ยิ่งใหญ่ความตั้งใจเด็ดเดี่ยว” ผู้ใช้ภาษาใช้ข้อความนี้กับบุคคลที่แสดงถึงความตั้งใจทำอะไรสิ่งหนึ่งอย่างมาก โดยเลือกใช้คำว่า “ยุทธศาสตร์” ซึ่งแสดงถึงกระบวนการวางแผนด้วยกลยุทธ์จึงใช้ไม่เหมาะสมกับสถานภาพหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในรายละเอียดของข่าว

3. การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำที่มีความเป็นไปได้ไม่ได้ ไม่มีความสมเหตุสมผล จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนายผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 67 ข้อความ จะพบในข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนายผกผัน รวมทั้งหมด 13 ประเภทและไม่พบใน ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดิจิทัล รวม 3 ประเภท จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมถ้อยคำลักษณะนี้ผู้ใช้ภาษากล่าวเพื่อสื่อความหมายเชิงหยอกล้อบ้าง ประชดเสียดสี และโจมตีฝ่ายหนึ่ง โดยอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีสถานภาพเดียวกัน ทำอาชีพเดียวกัน เพศเดียวกัน หรือฐานะเดียวกันแต่ส่วนมากจะใช้โจมตีผู้ที่มีพฤติกรรมไม่ดี ทำผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ทำในสิ่งที่ไม่เหมือนกับเคยให้คำมั่นสัญญาไว้ หรือเพื่อสนับสนุนความชอบในเรื่องเดียวกัน เช่น ในภาพมีข้อความว่า “ถ้ามาข้าผมจะเลือกลุงตู่แทนก้าวไกลนะ” ผู้ใช้ภาษาจึงใช้ถ้อยคำลักษณะนี้ว่า “เร่งสนใจสะท้านทะยานเร่งไป” เพื่อหยอกล้อและเสียดสีเพื่อทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเจ็บใจ และอีกภาพหนึ่งว่า อดีตนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ชินวัตร ใช้อำนาจจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเปลี่ยนกฎหมายต่างๆ เอื้อให้ตนเองเป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2565 เป็นระยะเวลาถึง 8 ปี ผู้ใช้ภาษาจึงกล่าวประชดประชันว่า “ประเทศที่กฏยึดได้เสียยิ่งกว่าแขนลูฟี่” ซึ่งลูฟี่เป็นการ์ตูนที่สามารถยืดแขนให้ยาวเท่าใดก็ได้ จึงใช้ถ้อยคำเสียดสีในสิ่งที่ประเทศอื่นที่เป็นระบอบประชาธิปไตย

ทำไม่ได้แต่ประเทศไทยทำได้ ตั้งแต่การมีรัฐประหาร อย่างนี้เป็นต้น การกล่าวถ้อยคำลักษณะนี้ใช้กับข่าวการเมืองมากที่สุดเนื่องจากว่า ส่วนใหญ่สื่อต่างๆ มักใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการทำงานของฝ่ายการเมือง เพราะถ้อยคำนัยผกผันนี้เกี่ยวข้องกับอำนาจในสังคม โดยผู้มีอำนาจในสังคมใช้ถ้อยคำเพื่อข่มหรือเยาะเย้ยผู้มีอำนาจน้อยกว่า ในเวลาเดียวกันผู้ที่มิอำนาจน้อยกว่าก็ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อต่อต้านผู้มีอำนาจมากกว่า และสื่อในปัจจุบันมีหลากหลายให้กลุ่มคนเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ผู้ดูแลเพจต่างๆ ที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากนับว่ามีอำนาจในการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงหรือเรียกร้องสิทธิความยุติธรรมได้ ถ้อยคำลักษณะนี้จึงนำเสนอเกี่ยวกับข่าวการเมืองมากที่สุดนั่นเอง

4. การกล่าวถ้อยคำที่เน้นให้เกินจริงอย่างมาก การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำที่เน้นปริมาณเกินจริง ให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดกำลังใช้ถ้อยคำนัยผกผันอยู่ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคารโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 129 ข้อความ จะพบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัลและเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 15 ประเภทและไม่พบในข่าวศิลปวัฒนธรรม 1 ประเภท โดยข่าวศิลปวัฒนธรรมมี 2 ถ้อยคำ และปรากฏเพียง 1 ลักษณะคือ การกล่าวถ้อยคำขัดแย้งกันไว้คู่กัน อีกหนึ่งถ้อยคำไม่ปรากฏลักษณะถ้อยคำนัยผกผันตามเกณฑ์ การกล่าวถ้อยคำที่เน้นให้เกินจริงอย่างมากเป็นลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่พบมากที่สุด และพบในข่าวหลายประเภทมากที่สุดเช่นกัน ถ้อยคำลักษณะนี้เป็นถ้อยคำที่ใช้เสียดสีได้มาก เนื่องจากเป็น การเน้นปริมาณของคำโดยสร้างเป็นคำซ้ำ เพื่อเน้นปริมาณให้ดูเกินจริง เน้นน้ำเสียงให้เกินจริง เน้นระยะทางให้เกินจริง เน้นระยะเวลาให้เกินจริง เน้นอากัปกิริยาที่เกินจริง การเปรียบเทียบที่เกินจริง ซึ่งแตกต่างกับ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ที่มีลักษณะเป็นไปไม่ได้เลยในความเป็นจริง จึงพบถ้อยคำนัยผกผันเน้นให้เกินจริงอย่างมากแทบทุกประเภทของข่าว

5. เป็นถ้อยคำนัยผกผันทั้ง 2 ลักษณะ พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 8 ข้อความ จะพบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม ข่าวกีฬา และข่าวบริการ รวมทั้งหมด 4 ประเภทและไม่พบในข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุและภัยพิบัติ อุบัติภัย ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวม 12 ประเภท จากข้อมูลที่ศึกษา เป็นถ้อยคำนัยผกผันลักษณะการกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้ มีความหมายใกล้เคียงกันมากจึงต้องวิเคราะห์จากความแตกต่างเพียงเล็กน้อย คือ ถ้อยคำนัยผกผันลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลนั้น เน้นสิ่งที่ไม่สามารถเป็นไปได้ ไม่มีเหตุผลว่าจะเกิดเหตุการณ์หรือเรื่องราวดังกล่าวได้เลย หรือเป็นไปได้ยากมาก ในขณะที่การกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก มีความหมายเน้นย้ำในปริมาณ เน้นย้ำความรู้สึกจากความหมายของข้อความนั้นๆ เพื่อตอกย้ำให้รู้สึกมากขึ้นกว่าเดิม จึงต้องพิจารณาจากบริบททั้งรูปภาพและข้อความมาประกอบกันในการวิเคราะห์

สามารถสรุปได้ว่าลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ลำดับที่ 2 คือ วางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ลำดับที่ 3 คือ กล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ลำดับที่ 4 คือ ใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม เนื่องจากการใช้ภาษาไม่เหมาะสมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ใช้ระดับภาษาต่างจากผู้อื่นจึงพบน้อยมาก และลำดับที่ 5 คือ เป็นถ้อยคำนัยผกผันทั้ง 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก โดยพบลักษณะถ้อยคำนัยผกผันตามผลการศึกษา Panpothong (1996, น. 106-108)

หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน

หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน หมายถึง หน้าที่การสื่อสารของถ้อยคำนัยผกผันที่แสดงการประชดประชันว่ามีเป้าหมายทำให้ผู้ฟังรู้สึกอย่างไร เป็นเจตนาที่มีลักษณะกำกวมไม่ชี้ชัดแต่ผู้ฟังต้องตีความหมายเอง มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การประชดประชัน การสร้างอารมณ์ขัน และหน้าที่ในการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2566, น. 119-121)

ข้อมูลที่เป็นการใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ตามเกณฑ์การวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวไว้ข้างต้นพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยมีหน้าที่ 4 หน้าที่ ได้แก่ 1. การประชดประชัน 2. การสร้างอารมณ์ขัน 3. การลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 4. ถ้อยคำนัยผกผันมีหน้าที่ 2 หน้าที่ พบว่าผู้ดูแลเพจกล่าวข้อความแต่ละหน้าที่ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน

หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน	จำนวนข้อความ	ร้อยละ
ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน	217	41.18
ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน	151	28.65
ถ้อยคำนัยผกผันแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ	107	20.30
ถ้อยคำนัยผกผันมีหน้าที่ 2 หน้าที่ คือ 1. แบบประชดประชันคู่กับแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 2. ลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจคู่กับแบบสร้างอารมณ์ขัน	26	4.93
ไม่ปรากฏหน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน	26	4.93
รวม	527	100

จากตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน พบว่าถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏหน้าที่ตามเกณฑ์ของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 119-121) โดยหน้าที่ ที่พบมากที่สุด ได้แก่ แบบประชดประชัน ลำดับที่ 2 ได้แก่ แบบการสร้างอารมณ์ขัน ลำดับที่ 3 ได้แก่ แบบการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ และ 4. หน้าที่ที่ปรากฏว่าเป็นได้ทั้ง 2 หน้าที่ คือ 1. แบบประชดประชันคู่กับแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 2. ลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจคู่กับแบบสร้างอารมณ์ขัน เท่ากับข้อความนัยผกผันที่ผู้ดูแลเพจใช้แต่ไม่ปรากฏหน้าที่ตามเกณฑ์ ซึ่งพบน้อยที่สุดโดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงข้อความนัยผกผันทั้ง 4 หน้าที่ดังนี้

1. การประชดประชันเป็นการสื่อความหมายตรงข้ามความหมายตามรูป อาจใช้ถ้อยคำเพื่อโจมตีหรือวิจารณ์ที่ฟังดูก้าวร้าวน้อยกว่าการบริภาษตรงๆ

จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวจำนวน 217 ถ้อยคำ พบใน ชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวสังคม ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวกีฬา ชาวบริการ ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 16 ประเภท นั้นหมายถึงมีการกล่าวถ้อยคำนัยผกผันที่ทำหน้าที่ประชดประชันครบทุกประเภทของการแบ่งชาวตามเกณฑ์ของ สุรสิทธิ์ วิทยาธิรัฐ (2565, น. 130-132) ที่ผู้วิจัยศึกษา

ผู้ดูแลเพจใช้สื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินนี้เป็นสื่อในการโจมตีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ และใช้ถ้อยคำหาที่นี้ประชดประชันฝ่ายตรงข้ามในลักษณะของการเยาะเย้ย บ้างในข่าวกีฬา เนื่องจากการนำเสนอข่าวกีฬาและส่วนใหญ่เป็นกีฬาฟุตบอลที่มีคนนิยมดูเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ดูแลเพจไม่แสดงออกมากนักว่าตนอยู่ฝ่ายใด เพียงใช้ถ้อยคำเยาะเย้ย หยอกล้อ และแสดงความรู้สึกรังเกียจ โดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการสื่อความหมาย เช่น ตอนทำผมก็ร้ายร้าย พอจบเกมเป็นเสื้อสิ้นลาย, หลับตาเถอะนะขอให้เธอหลับฝันดี ใช้ในเหตุการณ์ที่ผลการแข่งขันชนะแล้วเป็นที่น่าพอใจ, อรุณเบิกฟ้านกกาโบยบิน เข้ารอบชิงสดชื่นแจ่มใส ใช้เยาะเย้ยอีกฝ่าย เป็นต้น

นอกจากข่าวกีฬาแล้ว ข่าวการเมืองถือเป็นอีกหนึ่งประเภทที่ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำประชดประชันเป็นจำนวนมากเช่นกัน และส่วนใหญ่ใช้ข้อความประชดประชันต่อนายกรัฐมนตรี เช่น ถ้าเราโง่ก็แค่เจียบไปในภาพนักกีฬา วอลเลย์บอล ชูนิ้วขึ้นสามนิ้ว เป็นการประชดว่ารัฐบาลไม่สนับสนุนให้ชูสามนิ้ว, เหนื่อยไหมสิ่งที่เธอทำอยู่ ประชดเรื่องการกล่าวถึงผู้ถือหุ้น ไอทีวี เพื่อให้พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ มีความผิดในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งราชบุรุษแบบบัญชีรายชื่อ, ลาเธอได้สักที ลาก่อนขอให้เธอโชคดี ประชดต่อนายกรัฐมนตรีที่กำลังหมดวาระและจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ เป็นต้น เนื่องจากในสถานการณ์เมืองไทยตั้งแต่ปี 2557 ที่มีการทำรัฐประหาร ก็มีการแบ่งฝ่าย ฝ่ายหนึ่งต้องการให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย และอีกฝ่ายหนึ่งปล่อยให้ไปทำตามทีคณะรัฐประหารทำ ส่งผลให้มีกลุ่มคนยังเรียกร้องในเรื่องการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง ผู้ดูแลเพจที่เพจของตนมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากย่อมมีอำนาจในการใช้ภาษาเพื่อต่อต้านหรือเรียกร้องให้คนในสังคมได้

ข่าวอื่นๆ มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันหาที่นี้ประชดประชันทุกประเภท แม้แต่ข่าวที่มีเพียง 1 ข้อความที่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันคือ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล ใช้ถ้อยคำว่า “ค่าง่ายง่ายแต่ความหมายสุดลึกซึ้ง” เพื่อประชดช่องทางการสื่อสารในอดีตที่มีความล่าช้าหากส่งจดหมาย แต่หากต้องการความรวดเร็วต้องใช้โทรเลขซึ่งมีราคาแพงขึ้นแต่ต้องเขียนคำให้สั้นที่สุด กระชับที่สุดและต้องแล้วเข้าใจ และข่าวอีกประเภทหนึ่งที่มีเพียง 2 ข้อความคือ คิดเอาไว่ว่าใช่ต้องใช่แน่แน่ ประชดบริษัทที่ผลิตเครื่องดื่มแห่งหนึ่งที่มีความพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว, เหมือนกับโลกที่มีฟิลเตอร์สีแดง ประชดหุ่นที่ลดลงอย่างมาก ดังนั้นกล่าวได้ว่าข้อความในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินใช้ภาษานัยผกผันหาที่นี้ประชดประชันเพื่อเป็นเครื่องมือ เป็นสื่อกลางนำเสนอข่าวที่กลุ่มคนสนใจเรื่องนั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ อาจเพื่อแสดงการโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือถ่ายทอดความคิดเพื่อเปลี่ยนมุมมอง โน้มน้าวใจผู้ติดตามเพจให้เห็นแนวคิดที่แตกต่างหลายๆ ด้าน

2. การสร้างอารมณ์ขัน Panpothong (1996) ได้ศึกษาหาที่นี้ถ้อยคำนัยผกผันไว้ในงานวิจัยเรื่อง A pragmatic study of verbal irony in Thai (Panpothong, 1996, น. 121) พบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้ภาษาไทยมักใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้ถูกกล่าวถึง แต่อีกหน้าที่หนึ่งคือเพื่อสร้างบรรยากาศสนุกสนาน สร้างอารมณ์ขันในกลุ่มคนที่สนิทกัน ที่ทราบในเรื่องเดียวกัน ไม่ต้องการโจมตี เสียตสีผู้ใด จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหาที่นี้ดังกล่าวจำนวน 151 ถ้อยคำ พบในข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวสังคม ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 14 ประเภท และไม่พบหาที่นี้การสร้างอารมณ์ขันในข่าว ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 2 ประเภท โดย 2 ประเภทที่ไม่พบถ้อยคำตามหาที่นี้ดังกล่าวนี้เพราะข่าวทั้ง 2 ประเภทมีจำนวนข้อความน้อยมาก คือ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ มีจำนวน 2 ถ้อยคำ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล มีจำนวน 1 ถ้อยคำ ทั้ง 3 ถ้อยคำมีหาที่นี้ประชดประชันดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ขันในข่าวต่างๆ เป็นลำดับที่ 2 โดยอารมณ์ขันบางเรื่องอาจมีการระบายความคับข้องใจในเรื่องนั้นๆ ไปด้วย เช่น “ทำไมมันช่างเปราะบาง

เหลือเกิน” ใช้ถ้อยคำนี้ในภาพอดีตนายกรัฐมนตรีนครของไทย ปี พ.ศ. 2565 ที่เคยกล่าวว่า “ยอมตายในหน้าที่” แต่กลับมีข้อห้ามหากต้องเข้าใกล้ตนว่า “ห้ามนำปากกาเข้าใกล้นายก” ซึ่งมีลักษณะประชดเล็กน้อยเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ไม่ได้ต้องการให้อีกฝ่ายเจ็บปวด อีกตัวอย่างหนึ่งว่า “ปาดน้ำตาเงินในกระเป๋าไม่มีถึงร้อย” ใช้ลดความเครียดและสร้างอารมณ์ขันเมื่อพิจารณาจากภาพและข้อความว่า “ส่องบัญชีเงินฝากคนไทย ส่วนใหญ่มีเงินแค่ 4,000 บาท แต่เมื่อกลับมามองที่บัญชีเงินฝากของตนตอนนี้มีเพียง 70.27 บาท เท่านั้น จากการศึกษาจึงพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำหน้าที่สร้างอารมณ์ขันเพื่อประชดประชันฝ่ายตรงข้ามเพียงเล็กน้อย แต่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บปวดเหมือนการประชดประชัน ดังนั้นจะพบเพียงข้อความที่เป็นหน้าที่การสร้างอารมณ์ขันคู่กับการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจเท่านั้น ซึ่งนับเป็นจุดขายให้กับ เฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินได้เป็นอย่างดี เพราะคนส่วนใหญ่ชอบความสนุกสนาน อาจเพื่อคลายเครียดหรือรับข้อมูลข่าวสารที่เคร่งเครียดแต่ทำให้มีความรู้สึกไม่เครียดเมื่ออ่านถ้อยคำดังกล่าว

3. การลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ ผู้วิจัยพบหน้าที่อีกอย่างหนึ่งในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน นั่นคือ หน้าที่ในการลดความเครียดและระบายความคับข้องใจที่มีต่อชาวประเภทต่างๆ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวจำนวน 107 ถ้อยคำ พบใน ชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวสังคม ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวกีฬา ชาวบริการ ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 14 ประเภท และไม่พบหน้าที่การลดความเครียดและระบายความคับข้องใจในชาวชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 2 ประเภท โดย 2 ประเภทที่ไม่พบถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวนี้เพราะชาวทั้ง 2 เป็นถ้อยคำมีหน้าที่ประชดประชันดังได้กล่าวไว้ในหน้าที่การสร้างอารมณ์ขันข้อที่ 2 แล้ว ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำเพื่อลดความเครียดและระบายความคับข้องใจที่ใช้อยู่จะเป็นคำถาม หรือคำบริภาษที่เป็นเชิงคำถาม เช่น เหี้ยไรวะเนี่ย, อะไรก็กูนี้, แม่โคตรเหี้ย, ได้แต่คิดแล้วก็สงสัย, มันจะเกินปุมมัย เป็นต้น การถามดังกล่าวไม่ได้เป็นการถามที่แสดงความสงสัยหรือต้องการคำตอบโดยตรง แต่เป็นการแสดงถึงความไม่สบายใจ ความอึดอัดคับข้องใจที่มีต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เป็นชาวแต่ละประเภทในสังคมที่รับรู้ร่วมกัน โดยผู้ดูแลเพจอาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยถ้อยคำเหล่านี้ไม่ได้ เพียงแค่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้ผู้อ่านหรือตนเองได้ระบายความคับข้องใจไปบ้าง

4. ถ้อยคำนัยผกผันมี 2 หน้าที่ พบทั้งหมด 26 ข้อความพบใน ชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวกีฬา ชาวบริการ รวมทั้งหมด 8 ประเภท และไม่พบถ้อยคำนัยผกผัน 2 หน้าที่ใน ชาวอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ชาวศาล ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวม 8 ประเภท โดยถ้อยคำที่พบ 2 หน้าที่คือ เป็นถ้อยคำนัยผกผันทำหน้าที่แบบประชดประชันกับทำหน้าที่แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจและถ้อยคำ นัยผกผันทำหน้าที่แบบสร้างอารมณ์ขันกับทำหน้าที่แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ แต่ไม่พบหน้าที่ประชดประชันคู่กับการสร้างอารมณ์ขัน เนื่องจากการสร้างอารมณ์ขันไม่มีเจตนาโจมตีฝ่ายตรงข้ามซึ่งแตกต่างจากหน้าที่ประชดประชัน เพราะหน้าที่สำคัญของการประชดประชันคือการทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกเจ็บปวดนั่นเอง

สรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำนัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน คือวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน วิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน โดยศึกษาจากถ้อยคำนัยผกผันที่เป็นวัจนภาษา ได้แก่ ข้อความที่เป็นตัวอักษร ข้อความที่เป็นตัวอักษรประกอบรูปภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเฟซบุ๊กเพจ คาราโอเกะชั้นใต้ดิน ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2565-เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 โดยเลือกเฉพาะข้อความที่เป็นตัวอักษร ข้อความที่เป็นตัวอักษรประกอบรูปภาพที่เป็นการโพสในช่องแสดงสถานะ (status) เท่านั้น ไม่นำข้อความที่เป็นการโพสในช่องสถานะแต่ไม่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมถึงไม่นำข้อความที่เป็นความคิดเห็นในช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ข้อความที่เป็นการโฆษณา และที่เป็นสื่อวิดีโอมีข้อความบรรยายมาใช้ในการวิเคราะห์ มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1. การเลือกศึกษาข้อมูลจากสื่อเฟซบุ๊ก 2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวคิดของ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 117-120) มาใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า

1. ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) บนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีรายละเอียดดังนี้

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ สามารถสรุปได้ว่าลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ เนื่องจากประเด็นสุดท้ายไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นพบ 223 ถ้อยคำ ลักษณะทั้งหมด ได้แก่ 1. กล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน 2. กล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม 3. กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล 4. กล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก 5. ถ้อยคำที่เป็นได้ทั้ง 2 ลักษณะ คือเป็นถ้อยคำลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลและกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ซึ่งลักษณะที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำที่เน้นปริมาณคำซ้ำบ่อยครั้ง เพราะการใช้คำซ้ำเป็นวิธีการที่สามารถแสดงออกถึงการประชดประชันให้ผู้ฟังทราบถึงเจตนาได้ทันที และเมื่อกล่าวถ้อยคำทำให้ผู้ฟังทราบทันทีว่าถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำนัยผกผัน และจากถ้อยคำที่มากเกินไปจนความเป็นจริงที่ควรจะเป็นผู้อ่านรับรู้ความไม่เข้ากันได้ก็จะเกิดอารมณ์ขัน ซึ่งถ้อยคำนัยผกผันคือเครื่องมือสำคัญที่สามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดอารมณ์ขันไปพร้อมๆ กับการประชดประชันเป้าหมายได้ ดังที่ ญัฐพร โพธิ์พานทอง (2566, น. 120) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาที่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หลายอย่างพร้อมๆ กันได้ กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำนี้เสียดสี ประชดประชัน หรือโจมตีฝ่ายตรงข้าม และยังสามารสร้างเสียงหัวเราะในบรรยากาศที่สนุกสนานในกลุ่มของตน ซึ่งการบริภาษตรงๆ ไม่สามารถทำได้อย่างการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

2. หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) บนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ โดยแบ่งเป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1. แบบประชดประชัน 2. แบบสร้างอารมณ์ขัน 3. แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 4. ถ้อยคำ นัยผกผันมี 2 หน้าที่ คือ เป็นแบบประชดประชันและแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ หรือแบบสร้างอารมณ์ขันและแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ โดยหน้าที่ที่พบมากที่สุดคือถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน นอกจากเป็นถ้อยคำที่ผู้ดูแลเพจใช้มากที่สุดแล้วยังใช้กับทุกประเภทของข่าวตามเกณฑ์การแบ่งข่าวของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2565, น. 130-132) ทั้ง 15 ประเภท และถ้อยคำอื่นๆ ที่เป็นนัยผกผันตามเกณฑ์ของ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 114) อีกด้วย ผู้ดูแลเพจใช้สื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินนี้เป็นสื่อในการโจมตีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ และใช้ถ้อยคำหน้าที่นี้ประชดประชันฝ่ายตรงข้ามในลักษณะของ การเยาะเย้ยบ้าง จึงกล่าวได้ว่าข้อความในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ใช้ภาษานัยผกผันหน้าที่ประชดประชัน เพื่อเป็นเครื่องมือเป็นสื่อกลางนำเสนอข่าวที่กลุ่มคนสนใจเรื่องนั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ อาจเพื่อแสดง การโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือถ่ายทอดความคิดเพื่อเปลี่ยนมุมมอง โน้มน้าวใจผู้ติดตามเพจให้เห็นแนวคิดที่แตกต่างหลายๆ ด้าน และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐพร

พานโพธิ์ทอง (2566, น. 120) กล่าวว่าผู้ใช้ภาษาจะใช้ถ้อยคำหน้าที่ประชดประชันนี้ เพื่อทำให้ผู้เป็นเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้ามเจ็บใจ โดยภาษานัยผกผันที่อาจ ทำให้การโจมตีหรือวิพากษ์วิจารณ์อีกฝ่ายหนึ่งฟังดูก้าวร้าวน้อยกว่าการบริภาษด้วยคำหยาบ และทำให้ฝ่ายตรงข้ามตอบโต้กลับได้ยาก เพราะผู้ใช้ภาษาอาจปิดไปว่าไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้นก็ได้ นอกจากนั้นยังตรงกับงานวิจัยของ อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559, น. 253) จากงานวิจัยเรื่อง ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พานิช ว่าถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนของอุดม แต่พานิช นอกจากมี การแสดงออกทางภาษาโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ที่ทำหน้าที่สร้างอารมณ์ขันแล้ว ส่วนใหญ่ยังทำหน้าที่ประชดประชันประเด็นและเหตุการณ์ทางการเมืองและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นเช่นกัน

การใช้ภาษานัยผกผันนี้ เป็นกลวิธีหนึ่งในการสื่อสารที่สามารถนำไปปรับใช้สร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสังคมปัจจุบันที่มีการใช้ความหมายแบบมีนัย จึงสามารถนำไปปรับใช้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาษา และใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ผ่านกลวิธีการใช้ภาษานัยผกผันได้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ แนวคิดและการนำมาศึกษา วาทกรรมในภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2545). การสื่อสาร: หลักการและเทคนิค. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. (2559). ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พานิช (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Panpothong, N. (1996). A pragmatics study of verbal irony in Thai. (Doctoral dissertation, University of Hawai'i)